

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4470/2022
30.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Тајјане Миљуш и Тајјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славиша Новичић, адвокат из ..., против тужене Месне заједнице Рипањ, Београд, чији је заступник Градско правобранилаштво града Београда – Одељење за Вождовац, Чукарицу и Раковицу, ради поништаја решења о престанку радног односа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4153/21 од 13.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 30.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4153/21 од 13.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 261/2020 од 06.07.2021. године, у ставу првом изреке дозвољено је објективно преиначење тужбе тужиоца из поднеска од 03.02.2021. године и из поднеска од 15.06.2021. године; у ставу другом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено као незаконито решење о престанку радног односа број .../... од 30.12.2015. године тужене Месне заједнице Рипањ - Београд, а које решење је донето према тужиоцу; у ставу трећем изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у висини изгубљених зарада за период од 03.02.2018. године од 31.10.2019. године исплати појединачно опредељене новчане износе са опредељеном законском затезном каматом; у ставу четвртном изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да у корист тужиоца на име доприноса за обавезно осигурање за период од 03.02.2018. године до 31.10.2019. године уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном фонду РФ ПИО у Београду за сваки месец појединачно, имајући у виду назначени временски период из овог става изреке, све сходно основици за уплату доприноса из става трећег изреке, доприносе за здравствено осигурање надлежном фонду Здравственог осигурања у Београду и доприносе за осигурање за случај незапосленост надлежној Националној служби за запошљавање у Београду за сваки месец појединачно имајући у виду назначени временски период из овог става изреке, све сходно основици за уплату доприноса из става трећег изреке; у ставу петом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду изгубљених

зарада за период од 01.01.2016. године до 31.01.2018. године исплати појединачно наведене месечне износе са одређеном законском затезном каматом; у ставу шестом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу уплати доприносе за обавезно социјално осигурање за период од 01.01.2016. године до 31.01.2018. године, за сваки месец појединачно из тог периода и то: доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање; у ставу седмом изреке одбачена је као недозвољена тужба тужиоца да суд обавезе тужену да тужиоцу исплати порез на зараде, заједно са тражном законском затезном каматом на порез, за целокупни тражени период од јануара 2016. године закључно са октобром 2019. године; у ставу осмом изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4153/21 од 13.05.2022. године, у ставу првом изреке потврђена је првостепена пресуда у ставу један, два, три, четири и седам изреке и у том делу жалбе тужиоца и тужене одбијене су као неосноване; у ставу другом изреке преиначена је наведена првостепена пресуда у делу става пет и шест изреке и обавезана је тужена да тужиоцу исплати на име накнаде материјалне штете у виду изгубљених зарада за период од 01.04.2016. године до 31.01.2018. године појединачно наведене месечне износа са одређеном законском затезном каматом, као и да у корист тужиоца уплати доприносе за обавезно социјално осигурање за наведени период за сваки месец појединачно из тог периода на наведене износе и то: доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Фонду РФ ПИО у Београду, доприносе за здравствено осигурање надлежном фонду здравственог осигурања у Београду и доприносе за осигурање за случај незапослености надлежној Националној служби за запошљавање у Београду; у ставу трећем изреке укинута је наведена првостепена пресуда у преосталом делу става пет и шест изреке који се односи на потраживање тужиоца за јануар, фебруар и март 2016. године и у ставу осам изреке и предмет у том делу упућен првостепеном суду на поновно суђење.

Против наведене правноснажне другостепени пресуде тужена је изјавила дозвољену и благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. тав 2. тачка 5. и тачка 12. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију којим је оспорио ревизијске наводе тужене и предложио одбијање ревизије као неосноване.

Врховни касациони суд је испитао појану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20, у даљем тексту ЗПП), и одлучио да ревизија тужене није основана.

У спроведеном поступку није учињена апсолутно битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 5. и 12. Закона о парничном поступку, које у смислу члана 407. став 1. ЗПП не могу бити ревизијски разлог.

Према чињеничном стању на коме су засноване нижестепене пресуде, тужилац је био у радном односу код тужене, на основу закљученог уговора о раду број .../... од 01.11.2013. године, ради обављања послова ... и ..., на неодређено време, почев од 01.11.2013. године, са радним временом од 40 сати недељно, односно 8 сати дневно и са уговореном нето зарадом у износу од 29.143,00 динара, која се исплаћује једном месечно, до 5-ог у месецу за претходни месец. Дана 30.12.2015. године тужена је, на основу члана 192. став 1. тачка 1. у вези са чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду,

по одлуци Савета месне заједнице Рипањ од 30.10.2015. године, донела решење о престанку радног односа тужиоца број .../... којим је тужиоцу радни однос престао са даном 31.12.2015. године због престанка потребе за обављањем послова које је обављао. Наведено решење тужилац је примио 30.12.2015. године, а тужба је поднета 24.02.2016. године. Према образложењу оспореног решења тужиоцу престаје радни однос код тужене на основу Одлуке савета Месне заједнице Рипањ од 30.10.2015. године, због економских и организационих промена код послодавца, јер је утврђено да је престала потреба за радом именованог, односно смањења обима посла и промене организације рада и недостатка финансијских средстава. Током поступка тужена није доказала постојање законског и валидног кворума за одлучивање на седници савета Месне заједнице Рипањ од 30.10.2015. године, а према садржини наведене одлуке на тој седници је прочитана одлука државне ревизорске институције. Тужена је тужиоцу исплатила отпремнину у априлу 2016. године. Даље је утврђено да је тужилац наставио да обавља исту радну активност у име тужене и након што је донето оспорено решење о престанку радног односа, што је супротно наводима из оспореног решења да је престала потреба за радом запосленог, овде тужиоца, услед економских и организационих промена код послодавца, односно због смањења обима посла и промене организације рада. Током поступка је изведен доказ вештачењем од стране судског вештака за економско финансијску област, те је утврђена висина изгубљених зарада тужиоца за период од јануара 2016. године закључно са 31.10.2019. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је оспорено решење о престанку радног односа незаконито, имајући у виду да је тужилац наставио да обавља исту радну активност и након што је донето оспорено решење о престанку радног односа, те да исто не може правно опстати јер је у колизији са утврђеним чињеничним стањем, као и да је одлука о престанку тужиочевог радног односа донета без присуства кворума што представља нелогичност, те да решење не садржи адекватну поуку о правном леку, није прецизиран рок у којем тужилац може покренути радни спор, нити је назначен суд коме се тужилац може обратити. Као последица незаконитог престанка радног односа, тужиоцу припада право на накнаду штете у висини изгубљене зараде како је и опредељена тужбеним захтевом, с тим што првостепени суд делимично усваја истакнути приговор застарелости потраживања и налази да је потраживање тужиоца основано само за период од фебруара 2018. године закључно са октобром 2019. године, те у преосталом делу одбија тужбени захтев као неоснован, налазећи да је у том делу потраживање тужиоца застарело.

Другостепени суд је потврдио првостепену одуку, подржао разлоге првостепеног суда и допунио правне разлоге оцене основаности тужбеног захтева за поништај решења о престанку радног односа тужиоца истичући недостатке у погледу образложења решења, као и разлоге за накнаду штете у виду изгубљене зараде, с тим што закључује да потраживање тужиоца и за период пре фебруара 2018. године није застарело, јер се ради о потраживању из радног односа које застарева у смислу одредбе члана 196. Закона о раду у року од три године од дана настанка обавезе, а у конкретном случају постојање судске одлуке којом је утврђено да запосленом, овде тужиоцу престаје радни однос без правог основа, аутоматски даје право на накнаду штете у висини изгубљене зараде и на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање, те је у том делу одлука првостепеног суда преиначена и тужбени захтев усвојен. У делу одлуке која се односи на накнаду штете за неисплаћене зараде у периоду од јануара до марта 2016.године, као и за припадајуће доприносе другостепени суд је укинуо одлуку налазећи да није извршено умањење за износ прихода које је тужилац као запослени остварио по основу рада, а имајући у виду утврђено чињенично стање у коме је

наведено да је тужилац наставио да ради код тужене и након доношења решења о престанку радног односа.

Ревидент истиче да је неприхватљив правни закључак апелационог суда у погледу недостатка образложења побиијаног решења о отказу, с обзиром да је исти контрадикторан налазу надлежног органа државне ревизорске институције којим је утврђено да је радни однос тужиоца у супротности са Законом о комуналним делатностима, Законом о локалој самоуправи и Законом о буџетском систему, те да апелациони суд није ценио оправданост престанка радног односа заснованог на апсолутно ништавом уговору о раду, нити су дати јасни разлози на који начин недостаци образложења конвалидирају радни однос заснован на ништавом уговору о раду, имајући у виду да је у поступку контроле државне ревизорске институције констатовано да месне заједнице које остварују приходе не могу исте уплаћивати на своје подрачуне, нити могу закључивати уговоре о делу и уговоре о раду у складу са чиме је и донето решење о престанку радног односа тужиоцу. Ревидент наводи да је радни однос тужиоца заснован супротно закону, те да отклањањем незаконитости не може настати штета за тужиоца, нити обавеза тужене по пресуди, те се оспорава захтев за накнаду штете као неоснован и недозвољен и указује да је другостепени суд пропустио да идентификује право из којег потиче досуђено новчано потраживање тужиоца на остваривање зараде, односно да тај суд није дао ниједан разлог о томе кад и како настаје обавеза тужене за период након отказа и на основу ког меродавног прописа кад тужена не може да обавља комуналну делатност. Истиче се и да је погрешно цењен истакнути приговор застарелости, уз наводе да је суд и у том делу погрешно применио материјално право.

Изложено правно становиште нижестепених судова прихвата и Врховни касациони суд, налазећи да нису основани наводи ревизије.

По оцени Врховног касационог суда правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду, те је правилно обавезана тужена на исплату новчаних износа на име накнаде штете у виду изгубљених зарада са припадајућом законском затезном каматом, као и на уплату припадајућих доприноса.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), у члану 179. став 5. тачка 1. прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Уговор о раду отказује се решењем у писаном облику и обавезно садржи образложење и поуку о правном леку (члан 185. став 1. Закона о раду).

Из цитираних одредби произлази да решење о отказу уговора о раду и у случају отказа услед технолошких, економских или организационих промена, односно смањења обима посла мора да садржи образложење и поуку о правном леку. Образложење решења о отказу мора бити конкретизовано, на начин који даје могућност запосленом да побиија конкретно решење уколико нису испуњени разлози због којих је донето. Стога, изостанак образложења решења о отказу уговора о раду не може се правдати тиме да је донето на основу налаза надлежног органа државне ревизорске институције, како то погрешно сматра тужена.

Оспорено решење тужене о престанку радног односа тужиоца, како је то утврђено током поступка, не садржи конкретне разлоге због којих је тужилац проглашен за запосленог за чијим радом је престала потреба, не садржи адекватну поуку о правном леку, док у образложењу решења стоји да се решење доноси на основу

одлуке Савета месне заједнице Рипањ, за коју је током поступка несумњиво утврђено да је донета без присуства кворума, што су довољни разлози за његову незаконитост. Осим тога, контрадикторно је да је у образложењу решења истакнуто да је запосленом престао радни однос због смањења обима посла, а да је исти запослени након доношења решења наставио да обавља исти посао без закљученог уговора о раду. Надаље, код неспорно утврђене непотпуности самог решења и незаконитости (неправилности) поступка за његово доношење, нису од утицаја преостали наводи ревидента којима се указује на нормативне ефекте. Околност да је важећа законска регулатива од утицаја на радно-правни статус неког лица не значи да образложење решење о престанку радног односа може бити дато паушално и да решење може бити донето без поштовања законом прописане процедуре.

Тужилац је несумњиво био у радном односу код тужене и остваривао права из радног односа, па су ирелевантни и наводи ревидента којима се оспорава законитост самог уговора о раду закљученог између парничних странака.

Како је тужиоцу незаконито престао радни однос, правилно је применом члана 191. став 1. Закона о раду обавезана тужена да тужиоцу накнади штету у виду изгубљене зараде. Супротно схватању ревидента, правилно је цењен истакнути приговор застарелости као неоснован у складу са одредбом члана 196. Закона о раду. Наведеном одредбом прописано је да сва новчана потраживања из радног односа застаревају у року од три године од дана настанка обавезе. Накнада штете због незаконитог отказа има карактер новчаног потраживања из радног односа, а ово потраживање је доспело када је у судском поступку утврђено да је тужиоцу незаконито престао радни однос, те стога исто није застарело.

На основу свега изложеног, Врховни касациони суд је применом процесних овлашћења из члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић